

Sini Vahervuo

Kauneimmat barokkijoululaulut

Opas muusikoille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

29.11.2015

Tekijä(t) Otsikko	Sini Vahervuo Kauneimmat barokkijoululaulut
Sivumäärä Aika	Opas muusikoille 42 sivua + 2 liitettä 29.11.2015
Tutkinto	Muusikko (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Muusikon suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja(t)	MuT Annamari Pöhlö
<p>Vanhat, vuosisatojakin suosiossa säilyneet joululaulut ovat arvokasta eurooppalaista kulttuuriperintöä, jota tulee vaalia. Tämä opinnäytetyö sisältää Kulttuuriyhdistys Café Barock ry:n tilaaman oppaan <i>Kauneimmat barokkijoululaulut</i>, joka on tarkoitettu muusikoiden apuvälineeksi joulukonserttien toteuttamiseen barokkiohjelmistolla. Oppaassa esitellään <i>Kauneimmat barokkijoululaulut</i> -tilaisuuksissa käytettyjä barokin ajan joulumusiikkeja eri Euroopan maista, niiden säveltäjiä sekä vanhan musiikin esitystapoja instrumentaatiovaihtoehtoista lähtien.</p> <p>Tekijänoikeusvapaa nuottimateriaali sekä alkuperäiset sanoitukset mahdollisine käänöksineen on sisällytetty oppaan tekstiin.</p> <p><i>Café Barock</i> on järjestänyt <i>Kauneimmat barokkijoululaulut</i> -tapahtumia vuodesta 2012 lähtien. Yhteislaulua ja –soittoa yhdistelevä konsepti on hioutunut suosituksi kokonaisuudeksi, joka muovautuu tarvittaessa siitä työllistyvien muusikoiden tarpeisiin.</p>	
Avainsanat	barokki, Café Barock, joulu, musiikki, vanha musiikki

Author(s) Title Number of Pages Date	Sini Vahervuo The Most Beautiful Christmas Carols of the Baroque Era – Musicians' Guide 42 pages + 2 appendices 29 Nov. 2015
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Performance
Instructor(s)	Annamari Pöhlö, DMus
<p>Early Christmas carols are part of our European cultural heritage and should be treasured. This final project introduces the programme concept of <i>The Most Beautiful Christmas Carols of the Baroque Era</i>. The author has created a musicians' guide, which was commissioned by Kulttuuriyhdistys Café Barock ry. The booklet serves as a practical guide to Christmas music of the 17th and 18th centuries. With information about the composers and advice on instrumentations and historical performance practices, it is designed to help musicians and cultural institutes in organising Christmas concerts with early music repertoire from European countries.</p> <p>All the sheet music, lyrics, translations and general information included in the guide are public domain.</p> <p>Café Barock has been organizing community singing and playing events under the title <i>The Most Beautiful Christmas Songs of the Baroque Era</i> since 2012. The music pieces introduced in the guide are from the concert programmes of these popular events. This popular concept can easily be adapted to meet the needs of the musicians employed by a variety of events.</p>	
Keywords	Baroque, Café Barock, Christmas, music, early music

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Konserttikulttuurin uudistaja	2
2.1	Café Barock	2
2.2	Kamareista konserttisaleihin – ja takaisin	3
2.3	Kauneimmat barokkijoululaulut -tilaisuuksista	4
3	Kauneimmat barokkijoululaulut –opas	6
3.1	Oppaan sisällöstä	6
3.2	Ranskalaisia barokkijoululauluja	7
3.2.1	Entre le bœuf et l'âne gris – Heinillä härkien kaukalon	8
3.2.2	Joseph est bien marié	10
3.2.3	Ou s'en vont ces guays bergers	14
3.2.4	Cette journée chantons Noël	16
3.3	Englanninkielisiä barokkijoululauluja	20
3.3.1	The First Nowell	20
3.3.2	Deck the Hall – Nos Galan	23
3.3.3	Wexford Carol	25
3.3.4	Auld lang syne	28
3.4	Saksankielisiä barokkijoululauluja	31
3.4.1	Es ist ein' Ros' entsprungen - Tuo armon valkokyyhky	31
3.4.2	Vom Himmel hoch, da kom ich her - Enkeli taivaan lausui näin	33
3.5	Piae cantiones: Gaudete - Iloitkaa, riemuitkaa	38
4	Pohdinta	40
	Lähteet	43
	Liitteet	
	Liite 1. Konserttiohjelmat	
	Liite 2. Konserttiarvostelu	

1 Johdanto

Joulunajan suurteokset ovat monien orkestereiden ja kuorojen ohjelmistossa vuodesta toiseen – *Pähkinänsärkijän*, *Jouluoratorion*, *Messiaan* ja Corellin *Joulukonserton* suosio on syystäkin vankkumaton, ne ovat hyviä sävellyksiä ja siksi nousseet osaksi joulun traditioita (Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2015). Myös uutta joulumusiikkia sävelletään niin klassisen kuin kevyemmänkin musiikin puolella uusien hittien toivossa, ja epätoivoisia aikoja elävät levymarkkinat saavat kaipaamansa piristysruiskeen joulun ostobuumissa uusilla versioilla jo valmiiksi suosituista joululauluista (Aimola 2015, 13-17, Viitaniemi 2011, 5-6).

Kaikista sovituksista tai esityksistä ei kuitenkaan kuvastu sen alkuperän tiedostaminen. Kuinka moni muusikoista tai kuulijoista tietää, että Heinillä härkien kaukalon on alun perin ranskalainen joululaulu 1600-luvulta? Voisiko tämä tieto tuoda musiikin kokemiseen tai esittämiseen lisäarvoa?

Luvusta 3 löytyvän oppaan tarkoituksena on saattaa musiikin tekijöitä historiallisen jouluohjelmiston pariin. Opas sisältää paitsi tekijänoikeusvapaata materiaalia myös vapaasti käytettäviä ideoita ja kokemuksia, joista toivon olevan apua niin kiireisille muusikoille kuin konserttien järjestäjillekin. Oppaan materiaalin kopioiminen ja edelleen kehittäminen on siis kaikin puolin sallittua. Materiaalia voi käyttää esimerkiksi käsiohjelmatekstin pohjana, yhteislaulu- ja soittomateriaalina sekä tietenkin konserttitilanteissa. Oppaaseen keräämäni tieto ilahduttaa toivottavasti jossain määrin myös kuulijaa, vaikkapa konserttien käsiohjelmatekstien tai juontojen välityksellä.

Vanhan musiikin tutkimusta tehdään yhä enemmän ja suomenkielistäkin vanhan musiikin kirjallisuutta löytyy jo ilahduttavan paljon. Myös sähköiset lähteet kehittyvät ja helpottavat edelleen tiedon etsimistä ja jakoa. Vanhan musiikin tunnettuutta musiikkialan sisällä voi kuitenkin yhä edistää; musiikkiopistot, orkesterimuusikot sekä koko klassisen että kevyen musiikin kenttä kansanmusiikoista puhumattakaan voivat varmasti löytää oppaasta löytyvien joulumusiikkien historiasta inspiraatiota omaan tekemiseensä.

Työskentelen *Kauneimmat barokkijoululaulut* –ohjelmiston parissa nyt neljättä vuotta. *Suomen Lähetysseuran Kauneimmat Joululaulut* -yhteislaulutapahtumista nimeensä

innoituksen alun perin saanut *Kauneimmat barokkijoululaulut* yhdistää paitsi yhteislaulua myös –soittoa. Sysäys *Kauneimmat barokkijoululaulut* –oppaan tekoon tuli *Kulttuuriyhdistys Café Barockilta*, joka edistää vanhan musiikin tunnettuutta jakaen tietoa ja taitoa sekä musiikkikentän sisällä että uusille yleisöille. *Café Barock* etsii koko ajan uusia mahdollisuuksia klassisen musiikin konserttikulttuurin tuulettamiseen sekä musiikin tekemiseen ja kokemiseen ylipäättään. Vallitsevasta konserttikulttuurista sekä opinnäytetyöni tuotoksen tilaajasta *Café Barockista* ja sen toiminnasta kerron enemmän luvussa 2.

Vanhat, vuosisatojakin suosiossa säilyneet joululaulut ovat arvokasta eurooppalaista kulttuuriperintöä, jota tulee vaalia. Niiden historiaa, esittämiskäytäntöjä sekä kokemuksiani niiden parissa työskentelystä haluan jakaa tämän opinnäytetyöni kautta.

2 Konserttikulttuurin uudistaja

2.1 Café Barock

Kauneimmat barokkijoululaulut –projekti on edennyt *Kulttuuriyhdistys Café Barock ry:n* kautta sen alusta asti. Olen työskennellyt *Café Barockin* parissa vuodesta 2012 muusikkona sekä hallituksessa monissa eri tehtävissä, joten tunnen hyvin sen organisaation ja toimintafilosofian.

Kulttuuriyhdistys Café Barock ry:n tarkoituksena on

edistää vanhan musiikin asemaa, arvostusta ja tunnettuutta Suomessa, rohkaista uusia yleisöjä löytämään klassisen musiikin konserttien piiriin, kehittää vanhan musiikin harrastusta ja perinteitä Suomessa sekä luoda ja kehittää esiintymismahdollisuuksia erityisesti nuorille vanhan musiikin opiskelijoille ja ammattilaisille. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys järjestää helposti lähestyttäviä periodisoitinkonsertteja konserttisalien ulkopuolella, kerää ja jakaa tietoa vanhan musiikin historiasta, tiedottaa musiikkitapahtumista, tekee esityksiä ja aloitteita vanhan musiikin tarjonnan ja harrastusmahdollisuuksien lisäämiseksi yms. (*Kulttuuriyhdistys Café Barock ry:n* säännöt 2013, 2 §).

Café Barockin toiminta alkoi kausikonserttisarjana ravintola Allotriassa Osuuskunta Kapsäkin tiloissa vuonna 2010, kun huilisti Pauliina Fred toi konserttikonseptin mukanaan Norjasta. Muusikkoystäviensä Jarmo Julkusen ja Mikko Perkolan kanssa häntä viehätti erityisesti ajatus vanhan musiikin tuomisesta kapakoihin – idean

hengenheimolainen *Klasariklubi* oli aloittanut toimintansa jo kaksi vuotta aiemmin. Vuonna 2012 Fred kysyi Matias Häkkistä jatkamaan projektin parissa. Häkkinen aloitti *Café Barockin* taiteellisena johtajana vuonna 2012 ja perusti myös *Kulttuuriyhdistys Café Barock ry:n* sen toimintaa hallinnoimaan.

Café Barockin kausikonserttisarja ravintola Allotriassa Helsingin Hämeentiellä jatkuu yhä ja sen lisäksi toiminta on laajentunut ympäri Suomen kapakoita ja kahviloita. Kausikonserttisarjaa järjestetään myös Tampereella ja Turussa yhteistyössä paikallisten vanhan musiikin yhdistysten kanssa. Erilaisia *Café Barock* -tilaisuuksia, kuten barokkikaraokea, mestarikursseja sekä barokkiklubeja, järjestetään Suomessa vuosittain jo puolisen sataa, myös ulkomaille laajentumisesta on suunnitelmia.

2.2 Kamareista konserttisaleihin – ja takaisin

Kulttuuriyhdistys Café Barockin järjestämässä tilaisuuksissa pyritään takaisin kamarimusisoinnin 1700-luvun juurille, aikaan ennen nykyisin vallitsevaa klassisen musiikin konserttitraditiota, joka kehittyi 1800-luvulla. Autenttisuutta ei kuitenkaan haeta esimerkiksi barokkiasuin tai rajoittamalla naisten esiintymistä. Kuten useat vanhan musiikin tekijät, musiikkia tehdään nykypäivässä ja ihminen kohdataan 2000-luvulla. (Sarantola 2014).

Café Barock keskittyy tarjoamaan musiikkielämyksiä konsertti- ja kirkkosalien ulkopuolella, yhtään näissä saleissa tapahtuvan toiminnan arvoa kuitenkaan vähättelemättä.

Café Barock ei kuitenkaan haudo vallankumousta perinteisiä konserttisaleja, kirkkojen musiikkitoimintaa ja kulttuurilaitoksia vastaan, päinvastoin. Haluamme näyttää, että konserttitraditioita ja -paikkoja on erilaisia, niin kuin musiikkiakin on monenlaista. (Häkkinen 2015).

Mikä sitten ajoi musiikin siirtymään kamareista konserttisaleihin 1800-luvulla? Kirkoissahan musiikki oli ollut jo tuhansia vuosia. Karkeasti sanottuna muutoksen aiheutti raha; 1800-luvulla musiikista tuli bisnes kun vapaat markkinat alkoivat ohjaamaan musiikkia kirkon tai mesenaattien sijaan. Musiikin harrastuneisuus levisi vaurastuvaan keskiluokkaan, josta tuli kulttuurin suurin kuluttajaryhmä, ja kysyntä kahvisalonkien kepeälle tunnelmalle vaihtui virtuoosien palvontaan konserttisalien lavoilla. (Hakkila-Helasvuo 2008, 20-22, 43).

Café Barock -tilaisuuksissa parhaat kotimaiset ja kiinnostavat ulkomaiset vanhan musiikin esitykset koetaan epämuodollisessa konserttimiljöössä. Tilaisuudet ovat juonnettuja ja yleisöystävällisiä; yhteisöllistä viihtymistä lisää myös syöminen, juominen ja jutustelu.

2.3 Kauneimmat barokkijoululaulut -tilaisuuksista

Yhteislaulu on varmasti aina kuulunut joulun viettoon. Yhteislaulun lisäksi poikkeuksellisesti myös yhteissoitto on pääfokuksessa yleisön viihtymisen kannalta *Café Barockin Kauneimmat barokkijoululaulut* -tilaisuuksissa. Yhteissoitto sekä jamittelu on vuodesta 2012 asti pysynyt merkittävänä osana *Café Barockin* toimintaa. Yhteislaulun ja -soiton osuus ohjelman kokonaisuudesta on noin kolmasosa, jotta yleisöllä todella on aikaa myös jutustella, syödä ja juoda sekä hiljentyä kuuntelemaan (Liite 1).

Kauneimmat barokkijoululaulut -tilaisuuksia on järjestetty *Café Barockin* toimesta vuodesta 2012 lähtien Helsingissä ravintola *Allotriassa* (Liite 1). Idean barokkimusiikin yhteislauluun verrattavasta yhteissoitosta keksi Matias Häkkinen. Idea heräsi eloon kun Käpylän musiikkiopistossa pidettiin pianon soiton lehtorin Lisa Pälikön aloitteesta Metropolia-ammattikorkeakoulun innovaatioprojektina kamarimusiikkikurssi, jossa olin mukana sekä Metropolian opiskelijana että Käpylän musiikkiopiston opettajana. Ohjelmistoksi valikoitui barokin ajan joululaulut – sellaiset, joita oppilaiden olisi helppo omaksua lyhyessä ajassa. Myöhemmin kurssilla käytettyä materiaalia on käytetty osana *Kauneimmat barokkijoululaulut* -tapahtumien ohjelmistoa sekä yhteissoittomateriaalina.

Kurssille osallistui yhteensä parisen kymmentä Käpylän musiikkiopiston kitaristia, jousisoittajaa, pianistia sekä huilistia. Oppilaat pääsivät tutustumaan ryhmä- ja yksilöopetuksessa barokin ajan jouluohjelmistoon, sen esitystapoihin sekä barokin ajan instrumentteihin sekä barokkijousen käsittelyyn. Kurssi huipentui opiston joulukonserttiin Koskelan kirkossa joulukuussa 2012.

Kurssin ohjaajat esiintyivät jouluna 2012 myös kamariyhtyeenä *Café Barock* -konserttisarjan ensimmäisessä *Kauneimmat barokkijoululaulut* -tapahtumassa, jossa kokeiltiin onnistuneesti yhteislaulun lisäksi yhteissoittoa yleisön kanssa. Konsertin

solisti kontratenori David Hackston on siitä lähtien esiintynyt *Kauneimmat barokkijoululaulut* –tilaisuuksien keulakuvana vuodesta 2013 luutisti Ikäheimon kanssa (Liitteet 1 ja 2, Kuvio 1).

Kauneimmat barokkijoululaulut laajenee joka vuosi työllistäen yhä enemmän varsinkin freelancemuusikoita; viime vuodesta lähtien tilaisuudet työllistävät yli kymmentä muusikkoa tapahtumissa Fiskarsissa, Helsingissä, Jyväskylässä, Tampereella sekä Turussa. (Café Barock 2015).

Kuvio 1. David Hackston ja Mikko Ikäheimo. Kuva: Jonte Knif, Café Barock 21.12. 2013.

Vuonna 2014 *Turun Vanha Musiikki ry* järjesti paikallisvoimin *Kauneimmat barokkijoululaulut* *Panimoravintola Koulun Historian luokassa* yhteistyössä *Café Barockin* kanssa ja tapahtuma toistetaan myös tänä vuonna. Toista vuotta *Kauneimmat barokkijoululaulut* kuullaan myös Jyväskylän ravintola *Popparissa* (Café Barock, 2015) mutta nyt pienemmällä kokoonpanolla kuin vuonna 2014, jolloin lavalla oli seitsemän soittajaa. Vuonna 2014 *Kauneimmat barokkijoululaulut* kuultiin myös *Nurmeksen joulumusiikki* –festivaalin päätöskonserttina barokkiorkesteri *Ensemble Nylandian* esittämänä (Liite 2).

Vuoden 2015 ensimmäisessä *Kauneimmat barokkijoululaulut* –tilaisuudessa marraskuussa kuullaan joulumusiikkeja instrumentaaliversioina ravintola Kuparipajassa Fiskarsissa. Ensimmäistä kertaa *Kauneimmat barokkijoululaulut* kuullaan myös *Vanhan musiikin ystävät ry:n* järjestämässä Tampereen *Café Barock* –kausikonserttisarjassa. (Café Barock 2015).

3 Kauneimmat barokkijoululaulut –opas

3.1 Oppaan sisällöstä

Café Barockin suosituimpia konsepteja on Helsingissä, Turussa ja Jyväskylässä vuodesta 2012 alkaen joulun alla kiertänyt *Kauneimmat barokkijoululaulut* -ilta. Se on puoli-interaktiivinen konsepti, jossa jokainen saa tuttujen ja oudompien joululaulujen kuulemisen lisäksi laulaa ja soittaa mukana. Tämä kukin tavallaan -jamittelu on jopa historiallisen esittämiskäytännön mukaan korrektia. Tieto tai ymmärtäminen ei ole vaatimus mistään taiteenlajista nauttimiseen. Ihmisille pitäisi antaa tunne siitä, että he ovat tervetulleita – että läsnäolo, kuunteleminen ja osallistuminen ovat taiteen kokemisen tarkoituksia. (Häkkinen 2015).

Kauneimmat barokkijoululaulut –oppaaseen on kerätty vuosien 2012 - 2015 aikana järjestettyjen *Kauneimmat barokkijoululaulut* -konserttien ja kamarimusiikkikurssin ohjelmistosta helppoiten omaksuttavia sekä tunnetuimpia ja suosituimpia kappaleita. Jokaisessa alaluvussa käsitellään yksi joululaulu nuotteineen, sanoineen sekä taustatietoineen esimerkiksi säveltäjästä tai kappaleen historiasta. Kappalekohtaisesti kerrotaan myös *Kauneimmat barokkijoululaulut* –tapahtumissa käytetyt onnistuneimmat instrumentaatiovalinnat sekä hyväiksi koetut sovitukselliset vinkit.

Kaikki oppaasta löytyvä materiaali mukaan lukien nuotit ja tekstit ovat sellaisenaan tekijänoikeusvapaita, englanniksi termi on *public domain*. (CPDL 2012). Suurin osa oppaan nuottien moderneista editioista sekä alkuperäiskäsikirjoitusten kopioista on löydettävissä tekijänoikeusvapaita nuotteja keräävien tahojen, kuten Petrucci –musiikkikirjaston, verkkosivuilta (IMSLP 2013).

Kauneimmat barokkijoululaulut -opas on johtoajatuksiltaan yhteneväinen oppaan tilaajan Kulttuuriyhdistys *Café Barock ry:n* toimintafilosofian kanssa; se on tarkoitettu apuvälineeksi vanhan musiikin tunnettuutta edesauttaville toimijoille, kuten muusikoille, yhdistyksille, musiikkiopistoille ja seurakunnille.

Luku 3.2 esittelee Ranskan joululauluperinnettä barokin aikaan, englanninkielisiä joululauluja on koottu lukuun 3.3, ja luku 3.4 käsittelee saksankielisiä, suomalaiselle yleisölle tutuimpia joululauluja, kuten kaksi erityylistä sovitus virrestä *Enkeli taivaan lausui näin*. Viimeisenä oppaasta löytyy *Piae cantiones* –kokoelmasta otteena riemukas *Gaudete, gaudete*, joka suomeksi kääntyy: Iloitkaa, riemuitkaa!

3.2 Ranskalaisia barokkijoululauluja

Ranskassa *noëleiksi* kutsuttiin jo barokin aikaan perinteisiä, jopa keskiajalta säilyneitä yksinkertaisia joululauluja. Ne kertovat jouluevankeliumia kansankielellä, yksinkertaistettuna. Säkeistöjä voi olla jopa kymmeniä. Myös melodiat ovat yksinkertaisia ja kansanomaisia. *Noëleja* on monissa barokin ajan kosketinsoitinkokoelmissa uruille tai cembalolle, joten ne ovat varmasti olleet sekä urkureiden sekä kirkkokansan suosikkeja barokinaikaan. (Hämäläinen 2002, 179-180)

Tässä luvussa esittelen kourallisen suosittuja *noëleja*, joista vain yhden suomennoksen kanssa, sillä se on toistaiseksi ainoa joulun hitti myös Suomessa. Ranskalainen barokkimusiikki on kuitenkin yhä suosittumpaa Suomessa, esimerkiksi Charpentierin joulumusiikkeja esitetään jo monissa seurakunnissa joulunaikaan.

Noëlien säveltäjät tai sovittajat olivat hovi- tai kirkkomuusikoita, mutta maalaisromantiikan kaipuu välittyy rahvaanomaisten tanssien kautta (Hämäläinen 2002, 179-180). Soittaessakaan ei tarvitse siis aina välttämättä pyrkiä siloiteltuun lopputulokseen ja suomalaisesta kansanmusiikkiperinteestäkin voi ottaa vaikutteita.

Ranskalaisen barokkimusiikin esittämiskäytännöistä voi suomeksi lukea lisää esimerkiksi Hämäläisen (2002) tutkimuksesta *Le bon goût. Ranskalaisen klassisen urkumusiikin (1650-1800) esittämiskäytäntö* ja vuoden 2008 Metropolian verkkomateriaalijulkaisusta *Barokkimusiikin matkaopas*, jossa esitellään kattavasti myös muita barokin ajan tyylejä, soittotapoja sekä barokin ajan instrumentteja. (Barokkimusiikin matkaopas 2008).

3.2.1 Entre le bœuf et l'âne gris – Heinillä härkien kaukalon

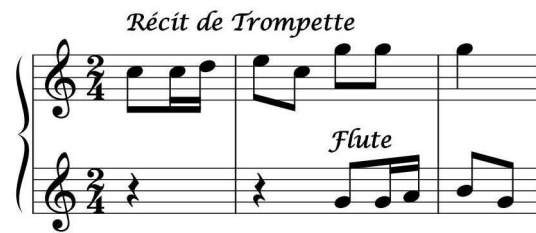
Suomessa suosittu joululaulu *Heinillä härkien kaukalon* on alun perin ranskalainen joululaulu. Se on ollut suosittu Ranskassa barokin aikaan, toisaalta sen epäillään olevan peräisin jopa 1300-luvulta. Suomessa *Heinillä härkien kaukalon* on julkaistu ensi kerran 1926 Martti Korpilahden suomentamana (Pajamo 2015).

1. <i>Entre le boeuf et l'âne gris,</i> <i>Dors, dors, dors le petit fils:</i> <i>Mille anges divins, mille séraphins,</i> <i>Volent à l'entour de ce grand Dieu d'amour.</i>	1. <i>Heinillä härkien kaukalon</i> <i>nukkuu lapsi viaton.</i> <i>Enkelparven tie kohta luokse vie</i> <i>rakkautta suurinta katsomaan.</i>
2. <i>Entre les deux bras de Marie,</i> <i>Dors, dors, dors le fruit de vie:</i> <i>Mille anges divins, mille séraphins,</i> <i>Volent à l'entour de ce grand Dieu d'amour.</i>	2. <i>Helmassa äitinsä armahan</i> <i>nukkuu Poika Jumalan.</i> <i>Enkelparven tie kohta luokse vie</i> <i>rakkautta suurinta katsomaan.</i>
3. <i>Entre les pastoureux jolis,</i> <i>Dors, dors, dors le petit fils:</i> <i>Mille anges divins, mille séraphins,</i> <i>Volent à l'entour de ce grand Dieu d'amour.</i>	3. <i>Keskellä liijain ja ruusujen</i> <i>nukkuu Herra ihmisten.</i> <i>Enkelparven tie kohta luokse vie</i> <i>rakkautta suurinta katsomaan.</i>
4. <i>En ce beau jour solennel,</i> <i>Dors, dors, dors l'Emmanuel:</i> <i>Mille anges divins, mille séraphins,</i> <i>Volent à l'entour de ce grand Dieu d'amour.</i> anonyymi 1600-luvulla	4. <i>Ristillä rinnalla ryövärin</i> <i>nukkuu uhri puhtahin.</i> <i>Enkelparven tie kohta luokse vie</i> <i>rakkautta suurinta katsomaan.</i> Matti Korpilahti

Kappaleesta on tehty monia sovituksia niin Suomessa kuin Ranskassakin, mutta varsinkin suomalaiset ovat, vaikkakin kauniita, usein myös hyvin hitaita ja hartaita sovituksia. Keksin sovittaa kappaleen tanssiksi löydettyäni ranskalaisia versiota kappaleesta, melodia on nimittäin vuosisatojen mittaan muuttunut. Kuviossa 2 on ote Francois-Auguste Gevaertin (1828-1908) versiosta (Huwart 2010).

Kuvio 2. F.-A.Gevaert: *Le sommeil de l'enfant Jésus*

Kuvio 3. M. Corrette: *Michaut qui causoit ce grand bruit*

Michel Corretten Pariisissa 1741 julkaistusta kokoelmasta *Nouveau Livre de noëls pour le Clavecin ou l'Orgue* löytyy sarja C-duurissa, joka alkaa juuri samaisella melodiolla mutta duurissa (Gouin 2008, 36). Sarjan ensimmäinen osa on nimetty *Michaut qui causoit ce grand bruit* (Kuvio 3).

Tästä löydöstä inspiroituneena sovitin molliversion tanssillisemmaksi (Kuvio 4). Sen bassolinja toimii sekä alkuperäisen ranskalaisen melodian että suomalaisille tutumman modernin melodian kanssa.

Kuvio 4. S. Vahervuo: *Entre le boeuf et l'âne gris*

Ryhdykkyyttä kappaleeseen lisäävät ranskalaiset pienet korukuviot; *trillit*, *mordentit* sekä *terce coulée*¹. Ranskalaisesta barokkimusiikista puhuttaessa ehkä tärkein soittotapa on kuitenkin *inégalité*², joka sananmukaisesti tarkoittaa epätasaisuutta toistuviin aika-arvoihin. Kaksi peräkkäistä saman aika-arvon nuottia eivät siis

1 *Tierce coulée* eli laskeutuvan terssinkulun täyttö

2 *Inégalité*, eli epätasaisuus, on luonnollinen artikulaatitapa, joka esimerkiksi jousilla seuraa vahvemman veto- ja heikomman työntöjousen vuorottelusta. (Barokkimusiikin matkaopas, 2008)

ranskalaisessa barokkimusiikissa saa olla monotonisia (Barokkimusiikin matkaopas 2008).

Koska laulun melodia on ranskalaisissa versioissa hieman erilainen kuin Suomeen päätyneessä, on *Kauneimmat barokkijoululaulut* -tilaisuuksissa ollut tapana laulattaa lopuksi yhteislauluna Suomessa käytettyä melodiaa. Järjestys yleisön mukavuuden kannalta on kuitenkin selvä; ensin kannattaa soittaa originaali ranskalainen melodia mutta yhteislauluun lopetetaan viimeisenä, jotta yleisö voi tuudittautua tuttuun sävelmään. Esiintyjät voivat kuitenkin halutessaan soittaa myös suomalaisen melodian ranskalaiseen barokkityyliin viivaten. Instrumentaationa toimivin on *Kauneimmat barokkijoululaulut* -tilaisuuksissa ollut yksinkertainen kokoonpano: laulu, nokkahuilu ja luuttu.

3.2.2 Joseph est bien marié

Joosefin hyvää onnea vakuuttava *Joseph est bien marié* löytyy monista barokkilähteistä. Hilikka Norkamo on suomentanut kappaleen (*Joosef, hän tuo hurskas mies*) mutta *Kauneimmat barokkijoululaulut* -tilaisuuksissa kappaletta ei ole laulettu suomeksi sillä se ei ole suomalaisille kovin tuttu. Laulun melodiaan löytyy myös ainakin yhdet toiset ranskalaiset sanat: *Joseph, chaste et digne époux* kokoelmassa *40 Noëls anciens*, jonka kokosi Léon Roques 1800-luvun lopussa (Roques n.1886). Anonyymin kirjoittama *Joseph est ben marié* -teksti perustuu Matteuksen evankeliumiin: Joosef epäröi ensin avioliittoa raskaana olevan Marian kanssa, mutta ymmärtää pian pyhän lapsen olevan siunaus.

1. *Joseph est bien marié à la fille de Jessé:*

*c'étoit chose bien nouvelle, que d'être mère et pucelle,
Dieu y a bien opéré,
Joseph est bien marié.*

2. *Quand Joseph eut aperçu que sa femme avoit conçu:*

*il ne s'en contenta mie, fâché fut contre Marie,
et s'en voulut en aller,
Joseph est bien marié.*

3. *Mais l'Ange aussi tôt lui dit, Joseph n'en aye dit,
ta sainte femme Marie est grosse du Fruit de vie,
elle a conçu sans péché.
Joseph est bien marié.*

4. *Change donc ton pensement, et approche hardiment,
car par toute sa puissance tu es durant son enfance
a le servir dédié,
Joseph est bien marié*

Joseph est bien marié löytyy monista barokin ajan kokoelmista. Kolmiäänisenä versiona se löytyy Michel Richard de Lalanden kokoelmasta *Noels en Trio* (Luku 3.2.4) ja kosketinsoitinsoolona *Joseph est bien marié* löytyy mm. Claude Balbastren vuonna 1770 julkaistusta joululaulukokoelmasta *Recueil de Noëls* (Kuvio 5). Versio variaatioineen on tutustumisen arvoinen, siinä esitellään ranskalaista ornamenttiikkaa sekä teeman varioimista esimerkillisesti. (Balbastre 1770).

Kuvio 5. C. Balbastre: *Joseph est bien marié*

Pariisilaissyntyinen Marc-Antoine Charpentier (1643-1704) sävelsi uransa aikana Aurinkokuninkaan lähisukulaishalle, kuten "Mademoiselle de Guiselle", sekä pariisilaiselle jesuiittakirkolle. Hänen lahjakkuutensa noteerattiin hovissa kuitenkin vasta musiikillista monopolia hallineen italialaisperäisen Jean-Baptiste Lullyn (it. Giovanni Battista Lulli) kuoltua vuonna 1687. (Taruskin 2010, 89).

Joseph est bien marié löytyy myös Charpentierin kokoelmasta *Noël sur les instruments H.534*, jonka instrumentaalisovitukset aikanaan tunnetuista joululauluista ovat noin vuodelta 1693. Charpentier sävelsi myös kirkollisia messuja kuten jouluyön messun neljälle lauluäänelle, huiluille ja jousille *Messe de minuit pour Noël H.9* vuodelta 1694, jossa ranskalaisten perinteisten joululaulujen sanat on korvattu

messutekstillä. Messussa *Joseph est bien marién* melodia lauletaan tekstillä *Kyrie eleison*. (Sceaux 2015a). Charpentierin instrumentaaliversio *Joseph est bien mariésta* Nicholas Sceauxin modernina editiona löytyy Kuviosta 6. Partituurissa on viisi stemmaa, joista kaksi g-avaimella, kaksi c-avaimella ja yksi bassoavaimella, jossa on myös continuonumerointi³ (Sceaux 2015b). Continuonumeroinnin lisäksi Kuvion 6 partituurista löytyy reaalisoitumerkit ja jousitukset, jotka eivät kuulu Sceauxin editioon.

Osan soinnuista voi tarvittaessa jättää soittamatta; 1. iskut tahdissa ovat tärkeimpiä, 3. iskut seuraavaksi tärkeimpiä. Tarkkaa instrumentaatiota Charpentier ei ole merkinnyt mutta huilu ja viulu on merkitty soittamaan *seul* eli soolopaksoja. Alttoviulut, viola da gambat ja muut isommat jousisoittimet on alunperin jaettu kolmeen alimpaan ääneen, ja näppäily- ja kosketinsoittimet soittavat alinta- eli bassolinjaa matalimpien jousten kanssa. (Kuvio 6)

Esimerkkejä instrumentaatiosta:

1. ääni: viulu (soolo ja tutti), traverso/alttonokkahuilu (tutti)
2. ääni: viulu
3. ääni: alttoviulu
4. ääni: viola da gamba
5. ääni: kontrabasso, teorbi, soolocembalo

1. ääni: sooloviulu, soolohuilu, tuttiviulut
2. ääni: sooloviulu, soolohuilu, tuttiviulut
3. ääni: tuttihuilu, tuttiviulut
4. ääni: alttoviulut
5. ääni: soolosello, soolocembalo, tuttisellot, tuttikitarat

Soolopaksoissa continuoa voi keventää hieman, jolloin sekä melodia- että harmoniasoittimia jää vain yksi, käytännössä usein 1. sellisti ja cembalisti. 16-jalkainen kontrabasso jätetään *seules* -jaksoista pois.

Sopraanonokkahuilun voi lisätä tuttiosuoksissa (*tous*), se soi oktaavia korkeammalta, eli samalta korkeudelta kuin seuraajansa pikkolohuilu. Nokkahuiluja kannattaa olla varsinkin korkealta soitettaessa vain yksi stemmassa oktaavialat huomioiden; esimerkiksi alttonokkahuilu ja sopraanonokkahuilu voivat soittaa samaa stemmaa mutta mieluummin oktaavin päässä toisistaan. Hankalasti saavutettavassa unisonossa nokkahuilut harvoin kuulostavat hyvältä. Huilut voi joko tuplata tai korvata oboeilla, bassostemmaan voi lisätä myös fagotin.

³Continuonumerointi eli kenraalibasso on soitumerkkejä edeltänyt pikakirjoitustapa soinnuttamiseen

Joseph est bien marié

The score is divided into three systems of 10, 10, and 13 measures respectively. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings. The bass line includes chord symbols like A, Dm, Gm, Gm6, A sus, Dm, A, Dm6, Dm, Gm, Gm6, A sus, Dm, A, acc seul, Dm, G, A, F, Bb, G, A, Gm, A7, Dm, A7, Dm, Gm, Gm6, A sus, Dm, A, Dm, Gm, Gm6, F, Bb, F, Gm, A, Gm, A7, Dm, A, Dm, Gm, Gm6, A sus, Dm, acc seul, A7, Dm, A, Dm, Gm, Gm6, A sus, Dm, A, Tous, Dm, G, A, Dm, A, Dm, Gm, Gm6, A sus, Dm, Gm, Tous, A, F, Gm, A, Dm.

Kuvio 6. M.-A. Charpentier: *Joseph est bien marié*

3.2.3 Ou s'en vont ces guays bergers

Ou s'en vont ces guays bergers

The score is divided into three systems, each with five staves. The instruments are: **Tous** (Guitar), **1ers flûte et violon** (Flute and Violin), **2^{ds} flûte et violon** (Flute and Violin), and **acc seul** (Piano solo). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4.

System 1 (Measures 1-7): The guitar part plays a rhythmic accompaniment. Chords indicated below the staff are: D, G A7 D, A D, Em7 A7 D, A D, A D, A D, A D.

System 2 (Measures 8-16): The guitar part continues with chords: A, A E A G D, 6 #4, 6 D, A, hm A D, Em D, 6 A, D D, Hm, #6, D A, D A D.

System 3 (Measures 17-26): A section titled **Guay** begins. The guitar part features triplets and chords: A E A, D, 7 Hm, Em, 3, A, D, D, G A7, D, A, D, G A7.

System 4 (Measures 27-30): The guitar part concludes with chords: D, A, D, G A7, D, A, D, G A7, D, A, A, D, A, E.

39

Tous

1er flûte et violon seul

2de flûte et violon seul

Tous

Tous

Tous

Tous

acc seul

A E A A7 D Em D A D A D A G 6A7 5D D

50

Tous

Tous

Tous

Tous

Tous

Tous

G D A7 Hm A D A G 6A7 D D D G D A D

Kuvio 7.M.-A. Charpentier: *Ou s'en vont ces guays bergers*

Minne menevät nuo iloiset paimenet? kysyy 1500-luvulta säilynyt iloinen kappale *Ou s'en vont ces guays bergers*. Charpentierin versio kappaleesta löytyy myös Nicholas Sceauxin editiona (Kuvio 7), myös tässä nuottiesimerkissä on jälkeinpäin lisätty jousitukset sekä reaalisoitumerkit, ne eivät ole Sceauxin merkitsemiä. Edellisen luvun (3.2.2) instrumentaatioehdotukset toimivat myös tässä kappaleessa. Tambuurineilla ja sopraanonokkahuiluilla voi lisätä vielä juhlevaa kilinää varsinkin kolmijakoiseen osaan. (Sceaux 2015b).

Kuvio 8. Dandrieu: *Ou s'en vont ces gais Bergers*

Ou s'en vont ces gais bergers löytyy instrumentaalisovituksin Charpentierin joululaulukokoelmien (Kuvio 7) lisäksi myös de Lalanden kokoelmasta *Noëls en Trio avec un Carillon* (Tufvesson 2015). Se on säilynyt myös erilaisina sooloversioina kosketinsoittimille, esimerkiksi Claude Balbastrella (1770) ja varhaisempana Pierre Dandrieun versiona soolocembalolle teeman ja 9 variaation kanssa alunperin vuodelta 1714 (Kuvio 8). Myös Dandrieun kosketinsoitinversioiden kaikkien variaatioiden minuutitoinhin kannattaa tutustua. Niitä voi usein sellaisenaan siirtää myös muille soittimille ja oppia aikakauden soittotyylä. (Dandrieu 1714/1725, 74).

3.2.4 Cette journée chantons Noël

Pariisissa syntynyt kuningas Ludvig XIV:n hovisäveltäjä ja urkuri Michel Richard de Lalande (1657-1726) oli myös Aurinkokuninkaan tyttärien musiikinopettaja sekä vastasi hovin kirkollisesta musiikista. De Lalanden sovittama *Cette journée chantons Noël* (Kuvio 9) sekä muita ranskan hovia ilahduttaneita vanhoja joululauluja instrumentaalisovituksina löytyy kokoelmasta *"Noëls en Trio avec un Carillon"*. Esitysmarkintänä on hienostuneesti ilakoivaan viittaava *un peut gay*. (Tufvesson 2015). Kappale löytyy myös edellä mainitusta Dandrieun kokoelmasta, mutta de Lalanden versio on poikkeuksellisesti kamarimusiikkiyhtyeelle. (Dandrieu 1714/1725, 74, Tufvesson 2015)

Instrumentaatioksi koko kokoelmaan de Lalande on merkinnyt "huiluille, viuluille ja oboeille". Kahden diskanttistemman (*première dessus* ja *second dessus*) lisäksi nuotissa on basso continuo-osa. Tuttikohdat (*tous*) ja triokohdat on merkitty erikseen. (Tufvesson 2015)

Instrumentaatioesimerkkejä:

- 1.ääni: traverso/oboe (soolo), viulut (tutti)
- 2.ääni: traverso/oboe (soolo), viulut (tutti)
- 3.viola da gamba ja cembalo

- 1.ääni: viulu/oboe/nokka- tai poikkihuilu,
2. ja 3.ääni: cembalo

*Un peut gay**Lalande – Noels en Trio*

5

10

15 *Double*

20

Trio

Trio

Trio

6 5

3

6 5

6 6

6 4

6

6 5

6

6 #6

6 5

6

6 #6

6 5

4 3

6

Lalande - Noels en Trio

The image displays a musical score for a three-part setting of a Noël. The score is written for three staves: two treble clefs (likely for voices or flutes) and one bass clef (likely for a lute or guitar). The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The score is divided into six systems, each starting with a measure number: 24, 28, 32, 36, 40, and 44. The notation includes various rhythmic values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and ornaments (marked with a '+' sign). Fingerings are indicated by numbers 1-5 below the notes. The piece concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the final system.

Kuvio 9. De Lalande: *Un peut gay (Cette journée chantons Noël)*

3.3 Englanninkielisiä barokkijoululauluja

Tämän luvun neljä englanninkielistä joululaulua eli *carolia* tulevat Englannista, Walesista, Skotlannista sekä Irlannista. Suomalainen yleisö laulaa mielellään englanniksi mukana, vähintään tuttujen joululaulujen kertosäkeissä ja varsinkin hyvän esilaulattajan kanssa. *Kauneimmat barokkijoululaulut* –tilaisuuksissa englantia on laulettu mahdollisuuksien mukaan eri aksenteillakin, kelttiläistä kymrin kieltäkin on kokeiltu.

3.3.1 The First Nowell

THE FIRST NOWELL.

The first Nowell that the Angel did say Was to certain poor
 Shepherds in field as they lay In fields where they lay keeping their
 sheep In a cold winters night that was so deep Nowell Nowell
 Nowell Nowell Born is the King of Is - ra - el

Kuvio 10. W.Sandy: *The First Nowell* (Sandy 1833)

Ikivihreäksi muodostunut Länsi-Englannista, todennäköisesti Cornwallista, peräisin oleva kansansävelmä *The First Nowell* on säilynyt suullisena perintönä ainakin 1600-luvulta, se saattaa olla vanhempikin. Sen rakenne on erityinen yksinkertaisuudessaan; laulussa kerrataan vain yhtä melodista säettä, eli fraasia. Tämän takia sen myös epäillään olevan vanha, vaikka ensimmäinen painettu versio laulusta (Kuvio 10) löytyy vasta vuodelta 1833 William Sandyn joululaulukokoelmasta *Christmas Carols Ancient and Modern* (Sandy 1833).

1. *The first Nowel that the Angel did say
Was to certain poor Shepherds in fields where
they lay;
In fields where they lay, keeping their sheep,
In a cold Winter's night that was so deep.*

** Nowel, Nowel, Nowel, Nowel,
Born is the King of Israel.*

2. *They looked up and saw a Star
Shining in the East beyond them far,
And to the earth it gave great light,
And so it continued both day and night. **

3. *And by the lightning of that Star
There came three Wise Men from countries far,
To seek a King was their intent,
And to follow the Star wheresoever it went. **

4. *This Star drew nigh to the North West,
And at Bethlehem Jury she took up her rest,
And there she did both stop and stay,
Right over the house where the King did lay. **

5. *Then did they know assuredly
Within that house the King did lie
Then entered in one for to see,
And found the Babe in poverty. **

6. *Then entered in these Wise Men three,
Most reverently upon their knee,
And offered there in his presence
Both gold, and myrrh, and frankincense. **

7. *Between an ox-stall and an ass
This Child truly there born was;
For want of clothing there did him lay
All in an ox-manger amongst the hay. **

8. *Now let us all with one accord
Sing praises to our Heavenly Lord,
The which hath made Heaven and Earth of
nought,
And by his blood Mankind hath bought. **

9. *If we in our life-time doth do well,
We shall be free from the pains of Hell,
For God hath prepared and for us all
A resting place in generall. **

The first Now-ell the An-gel did say Was to cer-tain poor Shep-herds in

8 fields as they lay. In fields where they lay kee-ping their sheep, In a cold win-ter's

15 *Chorus*
night that was so deep. Now-ell, now-ell, now-ell, now-ell. Born is the

23 King of Is - ra-el.

3.3.2 Deck the Hall – Nos Galan

Nôs Galan

Allegro

Chorus

Cho^s

O mor gynnes myn-wes mein-wen, fa la la &c

O mor fwy yn llwyn Meillionen, fa la la &c

O mor fel-us yw'r cufan-au,

Gyda ferch a mwyn-ion eiriau, fa la la &c

Var. 1st

Kuvio 12. E.Jones: *Nos Galan* (Jones 1784, 64)

Tunnettu Wolfgang Amadeus Mozartinkin käyttämä melodia on peräisin 1500-luvun walesilaisesta uudenvuoden kappaleesta *Nos Galan*. Varhaisin säilynyt painettu versio on Edward Jonesin kokoamasta walesilaisten trubaduurien laulujen kokoelmasta vuodelta 1784. (Jones 1784, 64). Menevän *branslen*⁴ alkuperäiset kymrin kieliset säkeistöt kannattaa jättää asiantuntijoille, ja tempo kannattaa valita tarkoin tekstin mukaan suuhun sopivaksi. Toistaiseksi *Kauneimmat barokkijoululaulut* –tilaisuuksissa tempo on ollut niin nopea, ettei sitä ole kokeiltu yhteislauluna. Kappaleen sävellaji, kuten useimmiten, kannattaa valita laulajan äänialan mukaan heleän korkeaksi.

1. Deck the hall with boughs of holly,
 Fa la la la la, la la, la, la.
 'Tis the season to be jolly,
 Fa la la la la, la la, la, la.
 Don we now our gay apparel,
 Fa la la, la la la, la, la, la.
 Troll the ancient Yuletide carol,
 Fa la la la la, la la, la, la.

⁴ *Bransle* on nopea ja yksinkertainen tasajakoinen tanssi Ranskasta

2. *See the blazing Yule before us, (fa la la...)*
Strike the harp and join the chorus, (fa la la...)
Follow me in merry measure, (fa la la...)
While I tell of Yuletide treasure, (fa la la...)

3. *Fast away the old year passes, (fa la la...)*
Hail the new, ye lads and lasses, (fa la la...)
Sing we joyous all together, (fa la la...)
Heedless of the wind and weather, (fa la la...)

4. *Soon the hoar old year must leave us, (fa la la...)*
But the parting must not grieve us (fa la la...)
When the new year comes tomorrow (fa la la...)
Let him find no trace of sorrow (fa la la...)

5. *He our pleasures may redouble, (fa la la...)*
He may bring us store of trouble, (fa la la...)
Hope the best and gaily meet him, (fa la la...)
With a jovial chorus greet him, (fa la la...)

6. *At his birth, he brings us gladness, (fa la la...)*
Ponder not on future sadness, (fa la la...)
Anxious care is now but folly, (fa la la...)
Fill the mead-cup, hand the holly, (fa la la...)

Kuviossa 13 on *Deck the Hallin* partituuri (Ornes 1999). Kappaleen neljä viimeistä tahtia sopivat alku-, väli- ja loppusoitoiksi, ja instrumentaalisäkeistöt tuovat mukavaa vaihtelua. Ranskalaistyylliset pikkukorut sopivat luontevasti tähän ranskalaistyyppiseen tanssiin.

Instrumentaatioesimerkki:

1. ääni: laulu/nokkahuilu ja viulu
2. ääni: viulu
3. ääni: alttoviulu
4. ääni: sello, kontrabasso, kitara ja cembalo

1

Deck the hall with boughs of hol-ly, Fa la la la la, la la la la.
 See the blaz-ing Yule be-fore us, Fa la la la la, la la la la.
 Fast a-way the old year pass-es, Fa la la la la, la la la la.

5

'Tis the sea-son to be jol-ly, Fa la la la la, la la la la.
 Strike the harp and join the cho-rus, Fa la la la la, la la la la.
 Hail the new, ye lads and lass-es, Fa la la la la, la la la la.

9

Don we how our gay ap-par-rel, Fa la la la la la la la la,
 Fol-low me in mer-ry meas-ure, Fa la la la la la la la la,
 Sing we joy-ous all to-geth-er, Fa la la la la la la la la,

13

Troll the an-cient Yule-tide car-ol, Fa la la la la, la la la la.
 While I tell of Yule-tide treas-ure, Fa la la la la, la la la la.
 Heed-less of the wind and weath-er, Fa la la la la, la la la la.

Kuvio 13. *Deck the Hall* (Ornes 1999)

3.3.3 Wexford Carol

Tämä melodisesti fantastinen irlantilainen joululaulu on säilynyt suosiossa kotikonnuillaan pitkään, ja erilaisten folk- ja populääriverzioiden kautta se on yhä tutumpi myös Suomessa. *Wexford Carol*, tai myös *Good people all, this Christmas time* alkusanojensa mukaan, on perinteisesti aloitettu *Kauneimmat barokkijoululaulut* – tilaisuuksissa kitaran säestämällä viulusoololla. Mystinen tunnelma ja irlantilaiset korut

melodiassa vievät vuosisatojen taakse. Jotkut lähteet arvelevat sen säilyneen 1100-luvulta asti. Kuvion 14 nuottiesimerkistä näkyy hyvin irlantilaistyylistä koristelua - erilaisten ”niekkujen” lisäämistä voi kokeilla niin puhallin- kuin kielisoittimillakin. (Snow 2012). Kitaralla näppäillään sointuja hellästi jopa pop-tyyliin, pohjalle voi pistää soimaan esimerkiksi borduunan⁵ kontrabassolla tai sellolla.

Kuvio 14. J.Snow: *Wexford Carol* (Snow 2012)

⁵ *Borduuna* on huomattavan pitkään samana pysyvä bassoääni

1. Good peo - ple all, — this Christ - mas time, Con - sid - er well, and bear in mind,
 2. The night be - fore — that hap - py tide, The no - ble Vir - gin and her guide
 3. Let all your songs — and prais - es be, Un - to his Heav'n - ly — Ma - je - sty;

What our good God — for us has done, In send - ing his — be - lov - ed Son.
 Were long time seek - ing up and down To find a lodg - ing in the town.
 And ev - er - more, — a - mongst our mirth, Re - mem - ber Christ our Sav - ior's birth.

With Ma - ry ho - ly, we should pray To God with love this Christ - mas day;
 But mark how all things came to pass: From ev - 'ry door re - pelled A - las!
 That night the Vir - gin Ma - ry mild, Was safe de - liv - er'd of a child;

In Beth - le - hem — up - on that morn, There was a bless - ed Mes - si - ah born.
 As long fore - told — their ref - uge all Was but a hum - ble ox - 's stall.
 Ac - cord - ing un - to Heav'n's de - cree, Man's sweet sal - va - tion for to be.

3.3.4 Auld lang syne

Should auld ac-quaintance be for-got, And nev - er brought to min'? Should auld acquaintance
 be for-got, And days o' lang - syne? For auld lang - syne, my dear, For
 auld lang - syne, We'll tak' a cup o' kind-ness yet, For auld lang - syne.

Kuvio 16. *Auld lang syne* (Pittman 1877, 21)

1. *Should auld acquaintance be forgot
 and never brought to mind?
 Should auld acquaintance be forgot
 and days o' auld lang syne?*

* *For auld lang syne, my jo,
 For auld lang syne.
 We'll tak a cup o' kindness yet,
 For auld lang syne.*

2. *We twa hae run about the braes,
 And pu'd the gowans fine,
 But we've wander'd mony a weary foot
 Sin' auld lang syne.**

3. *We twa hae paidl't in the burn
 Frae morning sun till dine,
 But seas between us braid hae roar'd
 Sin' auld lang syne.**

4. *And there's a hand, my trusty fiere,
 And gie's a hand o' thine,*

*And we'll tak a right guid willie-waught
For auld lang syne! **

*5. And surely ye'll be your pint' stoup,
And surely I'll be mine!
And we'll tak a cup o' kindness yet
For auld lang syne! **

Skotlantilaisessa uudenvuoden laulussa juodaan malja ystävien ja tuttujen kanssa vanhojen hyvien aikojen muistoksi. *Kauneimmat barokkijoululaulut* -tilaisuudet päättyvät yleensä tähän lauluun, jota lauletaan yhdessä vierustoverin kädestä kiinni pitäen. Säkeistöjen ajaksi yleisö hiljentyä kuulemaan laulajaa kitarasäestyksellä, kertosäe taas lauletaan ja soitetaan railakkaan iloisesti. Kertosäkeistöjä voi myös lisätä kappaleen loppuun tarpeen mukaan mikäli soittajat innostuvat improvisoimaan. Nuottiesimerkki nykyisin suosituista melodiasta (Kuvio 16) on Booseyn noin 1880 julkaisemasta kokoelmasta *The Songs of Scotland*, jonka on koontanut Josiah Pittmann. (Pittmann 1877, 21). Ympäri maailmaa tunnettu melodia on peräisin 1700-luvun lopulta, sanat ehkä jopa 1500-luvulta.

Alkuperäinen melodia on kuitenkin ehkä sävelmä 1700-luvun alkupuolelta Kuviossa 17. Se on William Thomsonin kokoelmasta *Orpheus Caledonius. A Collection of Scots Songs*. (Stenhouse 1853, 22-23, Thomson 1733, 66)

Auld Lang Syne

Should auld acquaintance be forgot, tho'
 they return with scars; These are the Noble
 Hero's Lot, obtain'd in Glorious wars: Wel-
 - come my *Varo*, to my Breast, thy Arms about me
 twine, and make me once again as blest, as
 I was lang Syne.

Kuvio 17.W.Thomson: *Auld lang syne* (Thomson 1733, 66)

3.4 Saksankielisiä barokkijoululauluja

Kirkon myötä Suomen musiikkikulttuuriin on tullut vaikutteita saksankieliseltä alueelta jo varhain, kuten tämän luvun kaksi tunnettua jouluvirttä.

3.4.1 Es ist ein' Ros' entsprungen - Tuo armon valkokyyhky

Tuo armon valkokyyhky on monien konserttien ohjelmassa jouluisin, siitä on tehty monia koskettavia sovituksia. Ensimmäinen oli kuitenkin Michael Praetoriuksen (1571 – 1621) *Musae sioniae* –kokoelmassa 1609 julkaistu neliääninen sovitus (Kuvio 18 ja Kuvio 19). Praetorius oli Braunschweigin herttuan urkuri sekä niin tuottelias säveltäjä, että hänen kerrotaan kuolleen kynä kädessään 50-vuotissyntymäpäivänään. Sanat ovat jo 1400-luvulta, todennäköisesti myös sävelmä (Taruskin 2010, 54-55). Praetoriusta luultiin pitkään kappaleen säveltäjäksi koska hänen kauniin sovituksensa ansiosta kappale todennäköisesti levisi niin laajalle (Kilpiö 2015).

E ist ein' Ros' entsprungen/ aus ei' ner Wurzel' art/
 Das Kneblein' das ich' mei' ne/ dar' von' E' sei' as' sagt/
 als vns

als vns die al' ten' sungen/ aus Jesse kam die art/ vnd hat ein' blüml'lein' bracht/
 hat vns gebracht' al' lei' ne/ Mary' die rei' ne' Magd' aus Gottes' ew' gen' racht/

mit ten' im kal' ten' Winter/ wol' zu der halben' Nacht.
 hat sie ein' Kind' ge' bohren/

Kuvio 18. M.Praetorius: *Es ist ein' Ros' entsprungen* (Praetorius 1609)

Neliääninen satsi sopii hyvin jousille, pehmeä-ääniset huilut matalalta soitettuina sopivat tunnelmaan myös. Jokaista ääntä voi soittaa lempeästi melodiaa diminuoiden. Erityisen tunnelman luo myös laulusolisti pelkän luutun säestyksellä. Alkuperäinen Praetoriuksen nuotti on kohtuullisen selkeä, vaikka kolmessa ylimmässä äänessä onkin G-avaimen sijaan C-avain (Praetorius 1609). Alimmassa äänessä on käytetty perinteistä F-avainta. Moderni editio löytyy Kuvioista 19 (Urmann 2009).

Ruotsinkieliset sanat ovat vuodelta 1867, neljä vuotta ennen sen ensi julkaisua Suomessa. Suomeksi *Tuo armon valkokyyhky* julkaistiin ensi kerran 1871 kokoelmassa *Suomalainen lauluseppele*. (Kilpiö, 2015).

<p>1. <i>Es ist ein Ros entsprungen, aus einer Wurzel zart, wie uns die Alten sungen, von Jesse war die Art Und hat ein Blümlein bracht mitten im kalten Winter, wohl zu der halben Nacht.</i></p>	<p>1. <i>Tuo armon valkokyyhky nyt viestin maailmaan. Jo laantuu tuskan nyyhky, käy toive versomaan. On pyhä jouluyö, on juhla jumalainen, Messiaan synnyinyö.</i></p>	<p>1. <i>Det är en ros utsprungen Av Davids rot och stam, Av fädren ren besjungen, en ros i Juda land, en blomma skär och blid, mitt i den kalla vintern i midnatts mörka tid.</i> sanat: Thekla Knös (1867)</p>
<p>2. <i>Das Röslein, das ich meine, davon Jesaia sagt, ist Maria die reine die uns das Blümlein bracht. Aus Gottes ew'gem Rat hat sie ein Kind geboren und blieb ein reine Magd.</i></p>	<p>2. <i>Jumala ainokaisen poikansa meille soi. Näin ottain muodon maisen hän auttaa meitä voi. On pyhä jouluyö, on juhla jumalainen, Messiaan synnyinyö.</i></p>	
<p>3. <i>Das Blümelein, so kleine, das duftet uns so süß, mit seinem hellen Scheine vertreibt's die Finsternis. Wahr Mensch und wahrer Gott, hilft uns aus allem Leide, rettet von Sünd und Tod.</i> sanat 1400-luvulta</p>	<p>3. <i>Hän autuusvalaistusta luo tuskaan tuonelan: nyt varjo väistyy musta kasvoilta kuoleman. On pyhä jouluyö, on juhla jumalainen, Messiaan synnyinyö.</i> sanat: E. A. Hagfors (1871)</p>	

1. Es ist ein Ros entsprungen aus ei-ner Wur-zel zart,
 2. Das Rös-lein,* das ich mei-ne, da-von Je-sa-ia sagt,
 3. Das Blü-me-lein so klei-ne, das duf-tet uns so süß,

wie uns die Al-ten sun-gen, von Jes-se kam die Art und
 hat uns ge-bracht al-lei-ne Ma-rie, die rei-ne Magd. Aus
 mit sei-nem hel-len Schei-ne ver-treibts die Fin-ster-nis: Wahr'

hat ein Blüm-lein bracht mit-ten im kal-ten Win-ter wohl zu der hal-ben Nacht.
 Got-tes ew-gem Rat hat sie ein Kind ge-bo-ren wohl zu der hal-ben Nacht.**
 Mensch und wah-rer Gott, hilft uns aus al-lem Lei-de, ret-tet von Sünd und Tod.***

Kuvio 19. M. Praetorius: *Es ist ein' Ros' entsprungen* (Urmann 2009)

3.4.2 Vom Himmel hoch, da kom ich her - Enkeli taivaan lausui näin

Martin Luther (1483-1546) oli saksalainen pappi, teologi ja protestanttisen kirkon isä. Vuonna 1517 Luther käynnisti katolisen kirkon uskonpuhdistuksen naulaamalla Wittenbergin kirkon oveen 95 teesiään. Lutherin todennäköisesti jouluksi 1534 sanoittama ja ehkä myös säveltämä *Vom Himmel hoch, da komm ich her* on ollut Suomessakin vuosisatoja suosittu joululaulu. Hemminki Maskulainen suomensi sen ensi kertaa jo vuoden 1605 virsikirjaan.

III.

Ein Kinderlied / auff die
Weibenachten / vom Kind-
lein Ihesu / Aus dem ij. Cap. des
Euangelij S. Lucas
gezogen etc.

D. Mart. Luther.

Von himel hoch da kom ich her, ich bring euch
gute neue mehr, Der guten mehr bring ich so
viel, da von ich singen vnd sagen wil.

Von Himel hoch da kom ich her/

Kuvio 20.M.Luther: *Ein Kinderlied auff die Weichnachten* (Luther 1567)

Alkuperäiskielet lisäävät kappaleiden tyylinmukaisuutta mutta yhteislaulut on *Kauneimmat barokkijoululaulut* -tilaisuuksissa laulatettu suomeksi luterilaista alkukäyttöä muistellen; Luther kun nimenomaan käänsi kirkkotekstejä kansankielelle.

1. Vom Himmel hoch, da komm ich her.
Ich bring' euch gute neue Mär,
Der guten Mär bring ich so viel,
Davon ich singn und sagen will.

sanat: Martti Luther

1. Enkeli taivaan lausui näin:
"Miks' hämmästyitte säikähtäin?
Mä suuren ilon ilmoitan
maan kansoille nyt tulevan."

2. Herramme Kristus teille nyt
on tänään tänne syntynyt,
ja tää on teille merkiksi:

seimessä lapsi makaapi."

10. Nyt Jumalalle kunnia,
kun antoi ainoon Poikansa!

*Siit' enkelitkin riemuiten
veisaavat hälle kiitoksen.*

sanat: Hemminki Maskulainen (1605)

Enkeli taivaan on Suomessa tunnettu kappale, ja siitä on perinteisesti laulettu esimerkiksi koulujen joulukirkoissa kymmenestä säkeistöstä ensimmäinen, toinen ja viimeinen. Kirkkoperinteeseen Suomessa kuuluu myös, että viimeinen säkeistö noustaan laulamaan seisten. Tätä perinnettä on *Kauneimmat barokkijoululaulut* – tilaisuuksissa noudatettu toistaiseksi vain Koskelan kirkkosalissa joulukonsertissa, maallisemmissa tilaisuuksissa kuten ravintolapöytien kynttilänvalossa uskonnollisuus on jätetty henkilökohtaisemmaksi kokemukseksi.

The image shows a musical score for the hymn "Enkeli taivaan". It is written in 12/8 time and consists of three systems of music. The first system is labeled "MANUALE." and "PEDALE." and includes the following markings: "(POS. ou G^{tr} O.)" for the manual part and "(CHORAL.)" and "(RÉCIT.)" for the pedal part. The score is written in G major (one sharp) and 12/8 time. The manual part features a melodic line with various ornaments and dynamics, while the pedal part provides a rhythmic accompaniment. The second and third systems continue the musical piece with similar notation and dynamics.

Kuvio 21. J.Pachelbel: *Vom Himmel hoch, da komm ich her* (Guimon 1900)

Nürnbergissä syntyneen urkurin ja pedagogin Johann Pachelbelin (1653-1706) alunperin uruille sovittamassa versiossa *Enkeli taivaasta* melodia on alimmalla äänellä, eli uruilla soittaessa jalkiolla (Guilmant 1900). Pachelbelin tunnetuin sävellys lienee toistuvan sointukierrolle pohjautuva Kaanon kahdelle viululle ja continuolle D-duurissa.

Myös tätä Pachelbelin *Vom Himmel hoch, da komm ich her* –sovitusta (Kuvio 21) voi soittaa soitinyhtyeellä. Kokoonpano voi olla kahdesta noin viiteen soittajaa, sillä basso continuo voi olla suurikin kunhan soitinten balanssista pidetään huoli erityisesti moderneja ja periodisoittimia yhdisteltäessä, ettei vahingossa esimerkiksi cembalon tai nokkahuilun ääni peity suurempiäänisten jousisoittimien alle.

Esimerkkejä kokoonpanoista:

1. ja 2. ääni: kaksi viulua
3. ääni: sello (+continuocelesto)

1. ja 2. ääni: kaksi poikki- tai nokkahuilua (alto- ja tenorinokkahuilu soiden oktaavia korkeampaa)
3. fagotti (+continuocelesto)

1. ja 2. ääni: celesto
3. ääni: sello/fagotti/kontrabasso/continuoourut

Johann Sebastian Bach (1675-1750) käytti *Enkeli taivaan* aihetta mm. vuonna 1733-34 säveltämässään Jouluoratoriossa (Kuvio 22). Tämä neliaäninen koraalisatsi sopii hyvin yhteislauluksi sekä yhteissoittomateriaaliksi. Instrumentit jaetaan stemmoihin äänialojen mukaan. Barokkityylin mukaan tärkeimpiä ovat bassostemma sekä melodia, jonka voi viimeisessä säkeistössä soittaa urkujen rekisteröintiä matkien soittaa oktaavia korkeampaa. Mikäli yhteislaulu sujuu hyvin voi melodian sijaan myös esimerkiksi kolmannen äänen nostaa kuulumaan ylimpänä vaikkapa poikkihuilulla tuomaan uutta väriä johonkin säkeistöön. Melodian kuuluvuudesta pitää kuitenkin muistaa pitää huoli.

Vom Himmel hoch, da komm' ich her *

Kuvio 22. J.S.Bach: *Vom Himmel hoch, da komm' ich her* (Riemenschneider 1941, 11)

3.5 Piae cantiones: Gaudete - Iloitkaa, riemuitkaa

Joulun ilosanomaa julistava *Gaudete* on peräisin Wittenbergissä opiskelleen Turun katedraalikoulun rehtorin Jaakko Finnon⁶ (n.1540-1588) kokoelmasta *Piae cantiones* vuodelta 1582 (Kuvio 23). Kokoelma julkaistiin Saksassa ja se sisältää varsinkin nuorten suosimia ja laulamia lauluja, niin uskonnollisia (luterilaisia) kuin maallisiakin, mutta juoma- ja rakkauslaulut on toki jätetty pois. Finno julkaisi myös ensimmäisen suomenkielisen virsikirjan vuonna 1583. (Kansallisbiografia 2015).

Piae cantiones -kokoelmaa pidetään Pohjoismaiden vanhimpana painettuna koulukäyttöön tarkoitettuna laulukirjana, ja se on ollut käytössä Suomessa 1800-luvulle asti. Voimme vain kuvitella miltä kokoelman ehkä suosituin laulu *Gaudete* on Suomessakin kuulostanut eri vuosisatojen mittaan, vaikkapa 1600-luvulla.

Kuvio 23. Piae cantiones: *Gaudete* (Ferber 1582)

* *Gaudete, gaudete*

Christus est natus ex Maria virgine, gaudete.

Tempus adest gratiae, hoc quod optabamus;

carmina laetitiae devote reddamus. *

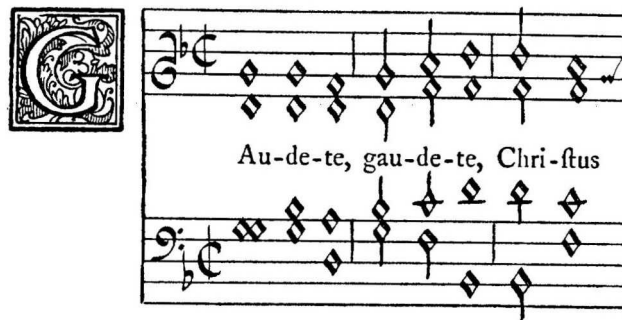
6 Jaakko Finno eli Jacobus Petri Finno tai Jaakko Pietarin poika Suomalainen

*Deus homo factus est, natura mirante;
mundus renovatus est a Christo regnante. **

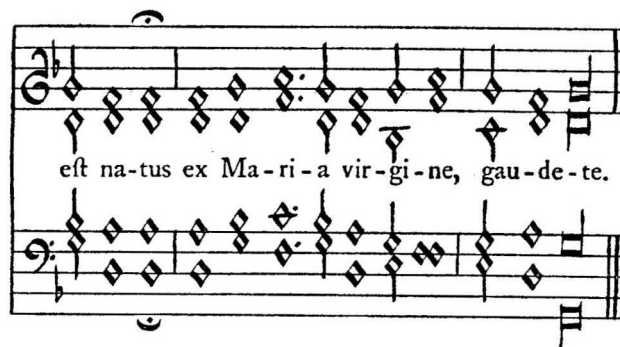
*Ezechiellis porta clausa pertransitur;
unde lux est orta, salus invenitur. **

*Ergo nostra contio psallat iam in lustro;
Benedicat Domino; salus regi nostro. **

Lyömäsoittimet sopivat tähän yleensä riehakkaana esitettävään kappaleeseen vaikkapa erilaisten nokkahuilujen kanssa. Kehärummulla ja tamburiinilla voi soittaa laulun rytmiä kertosäkeessä mukana ja jousisoittimet voivat soittaa myös borduunaa. Soittajat voivat myös laulaa omaa stemmaansa. Soolo-osuuksissa melodiaa voi soittaa esimerkiksi kvinttiä ylempää *organum*⁷ -tyyliin.

Au-de-te, gau-de-te, Chri-stus

est na-tus ex Ma-ri-a vir-gi-ne, gau-de-te.

Tempus adest gratiæ, hoc quod optabamus,
Carmina leticiæ devotè reddamus.

Deus homo factus est, Natura mirante,
Mundus renovatus est à Christo regnante.

Ezechielis porta clausa pertransitur,
Unde lux est orta, salus invenitur.

Ergo nostra concio psallat iam in lustro,
Benedicat Domino, salus Regi nostro.

⁷ Moniäänisyyden esiaste, jossa melodiaa soitetaan tietyn intervallin päästä samanaikaisesti

Kuvio 24. Piae cantiones: *Gaudete* (Woodward 1910)

4 Pohdinta

Olin onnellinen voidessani valita opinnäytetyökseni aiheen, jonka parissa olisin muutenkin työskennellyt muusikkona, opettajana sekä oppaan tilaajan Café Barockin kautta. *Kauneimmat barokkijoululaulut* –projekteissa olen pyrkinyt ja onnistunutkin yhdistämään kaikki musiikilliset lempiasiani; *Tapiolan kuoron* joulukonsertit yhteislauluineen sekä vanhan musiikin periodisoittimilla soitettuna. Pedagogi Kari Ala-Pöllänen jatkoi *Tapiolan kuorossa* 1990-luvulla edeltäjänsä, kuoron perustajan Erkki Pohjolan aloittamaa tapaa esittää lauluja niiden alkuperäiskielillä. Alkuperäisyyden kunnioittaminen on myös barokkimusiikin tärkeimpiä kysymyksiä.

Onnistuin mielestäni keräämään oppaaseen helposti lähestyttävää ja käytännöllistä materiaalia sekä tärkeää tietoa joulumusiikkien historiasta ja alkuperistä. Työskennellessäni jo neljättä vuotta tämän opinnäytetyön aineiston kanssa on ollut ilo huomata kuinka paljon lisää lähdemateriaalia joululaulujen historiasta on ilmestynyt. Ylipäättään vanhan musiikin tutkimusta, myös konserttitoimintaan liittyen, tehdään yhä enemmän; sähköisiä lähteitä tulee lisää, ne kehittyvät ja helpottavat metrkittävästi tiedon etsimistä ja jakoa.

Opinnäytetyössäni lähteet yhdistyivät kirjoittamaani tekstiin mielestäni käytännönläheisellä tavalla tavoitteen mukaisesti. Mikäli tarvetta ilmenee on opinnäytetyöni materiaalista helppo työstää vielä myös fyysisesti erillinen opas. Kaikkea keräämääni materiaalia en voinut oppaaseen sisällyttää; halusin pitää materiaalin aidosti tekijänoikeusvapaana ja myös helposti lähestyttävänä myös muille kuin ammattimuusikoille.

Tulen jatkamaan tämän ohjelmiston kanssa työskentelyä, ja uskon jo tähän mennessä tekemästäni työstäni olevan vielä paljon hyötyä monille muusikoille. Käytännössä opasta tullaan testaamaan jo tänä jouluna eri tilaisuuksissa. Yhteistyötä tämän *Café Barockin* projektin tiimoilta on suunnitteilla erilaisten vanhan musiikin toimijoiden, yhdistysten sekä kokoonpanojen kanssa, ja neuvotteluja kamarimusiikkiprojekteista eri musiikkiopistojen kanssa on käyty mm. barokkiorkesteri Ensemble Nylandian soittajiston kautta.

Ajatus ohjelman ja yhteislaulu sekä –soiton takana kristallisoituu vuosi vuodelta vaikka ohjelmisto samanaikaisesti myös kasvaa eri suuntiin esittäjiensä mieltymysten ja taidon mukaan; joululauluja on tarttuu mukaan esimerkiksi esiintyjien matkojen varsilta Espanjasta ja Portugalista, sekä erilaisten solistitehtävien myötä vaativampaakin ohjelmistoa kuten aarioita Johann Sebastian Bachin Jouluoratoriosta. Ydinryhmä projektin ympärillä tiivistyy ja on soittanut yhdessä jo pitkään – levytyksen teko tällä kokoonpanolla muutaman vuoden sisällä tuntuu jo todennäköiseltä.

Suomen Lähetysseuran Kauneimmat Joululaulut –yhteislaulutapahtumia järjestetään ympäri Suomea tänä vuonna jo 43. kertaa. *Kauneimmat Joululaulut* tekee nykyisin yhteistyötä erilaisten joululauluprojektien kanssa, mm. 10-vuotiaan *Raskasta Joulua* – konserttikonseptin kanssa nyt kolmatta vuotta. (Radio Nova 2015, Suomen Lähetysseura 2015). Myös *Kauneimmat barokkijoululaulut* –ohjelmiston tiimoilta on käyty neuvotteluja tulevien vuosien tapahtumista paitsi jo vakiintuneiden Café Barockin yhteistyötahojen myös eri konsertteja järjestävien tahojen kuten seurakuntien kanssa. Oppaaseen keräämäni materiaali tuleekin toivottavasti hyödyttämään joulunaikaan myös seurakuntien musiikkivastaavia niin jumalanpalveluksia, kirkkokonsertteja kuin yhteislaulutilaisuuksiakin suunniteltaessa.

Kysyin johdannossa, voiko joululaulujen taustojen tunteminen tuoda lisäarvoa esitykselle. Henkilökohtaisesti olen kokenut näin tapahtuneen ja sen välittyvän myös yleisöön, mutta kyse lienee enemmänkin siitä kuinka henkilökohtaiseksi olen ohjelmiston kokenut. En tarkoita tällä tunteisiin heittäytymisestä - ammattimuusikko ei voi päästää liikutustaan valloilleen esitystilanteessa soittoa häiritsemään. Kyse onkin monista eri asioista, kuten konsertin valmistamisesta, ohjelmaan suhtautumisesta ja lopulta niinkin suurista asioista kuin yhteisen kulttuurihistorian arvostamisesta tai inhimillisyyden jakamisesta.

Koin lapsena Tapiolan kuoron joulukonserteissa suuria yhteisöllisyyden kokemuksia kuoron riveissä. Oli upeaa laulaa ystävien kanssa kauniita sovituksia. Sen lisäksi salillinen aikuisia lauloi kanssamme, katsoi silmiin, ja itki onnen ja nostalgian kyyneliä. Ei ihme, että sekä firmoille myytyjen pikkujoulukonserttien että kuoron omien joulukonserttien salit olivat aina täysiä. Lieneekin joulun taikaa, että joulukonsertteihin tuntuu löytyvän yleisöä muita sesonkeja paremmin – konserttitarjontahan on paradoksaalisesti suurin juuri joulukuussa.

Joulun tunnelmaan rauhoittuakseen monet käyvät konserteissa ja yhteislaulutilaisuuksissa. Näissä tilaisuuksissa tunnelma on aina ainutlaatuinen mutta samalla tuttu – joulukonserteissa käymisestä muodostuu helposti myös henkilökohtainen perinne. Joululauluissa yhdistyy henkilökohtainen kokemus ja yhteisöllisyys. Koskettavalla tavalla se pakottaa ihmisen, sekä kuulijan että esiintyjän, ihmettelyn äärelle, oli se uskonnollista tai ei. Kuten johdannossa sanoin, vanhat, vuosisatojakin suosiossa säilyneet joululaulut ovat arvokasta eurooppalaista kulttuuriperintöä, jota tulee vaalia. Tätä ei voi kyseenalaistaa. Joulukonserteissa historian ja nykypäivän kohtaaminen tapahtuu vääjäämättä, sekä muusikot että kuulijat jakavat jotain perimmäistä ihmisyyden historiastaan.

On kuitenkin myönnettävä taiteen tekijän näkökulmasta, että onneksi joulu on vain kerran vuodessa. Taiteilijalle kuuluu vapaus luoda itseisarvoista taidetta ilman ennakko-odotuksia ja joulukonsertin yleisöllä saattaa taas olla poikkeuksellisen tarkkoja odotuksia muihin taidetapahtumiin verrattuna. Oikeastaan joulun alla tilaisuuden onnistuminen onkin kiinni vain yhden lupauksen lunastamisesta: yleisö tulee saada niin sanotusti joulumielelle - mitä kaikkea se sitten pitääkään sisällään. Joulukonserttien tunnelman yliveraisuudesta on silti varmasti paljon opittavaa taidemusiikin kentällä ja toivonkin, että siitä tehtäisiin tutkimusta.

Lähteet

Aimola Olli 2015. "Aito ja alkuperäinen Jouluradio". Jouluradion kuuntelijatutkimus. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
<<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/88085/Opinnaytetyo-Olli-Aimola.pdf?sequence=1>>
Luettu 22.11.2015

Balbastre Claude 1770. Recuil de Noëls. Petrucci -musiikkikirjasto.
<http://petrucci.mus.auth.gr/imglnks/usimg/c/c6/IMSLP285958-PMLP247982-Balbastre_-_Noels__1770_.pdf>
Luettu 22.11.2015

Barokkimusiikin matkaopas 2008. Aminoff Petra, Pulakka Lauri, Pöyhö Annamari. Oppimateriaali. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
<http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Julkaisutoiminta/Barokki_verkkooppimateriaali.pdf>
Luettu 22.11.2015

Bloomfield Benjamin 2012. Wexford Carol. Choral Public Domain Library.
<http://www2.cpdل.org/wiki/images/c/c1/The_Wexford_Carol.pdf>
Luettu 22.11.2015

Café Barock 2015. Tulevat tapahtumat. Café Barock.
<<http://www.cafebarock.com/events>>
Luettu 22.11.2015

CPDL 2012. Choral Public Domain Library (CPDL) License. Choral Public Domain Library.
<<http://www2.cpdل.org/wiki/index.php/ChoralWiki:CPDL>>
Luettu 22.11.2015

CPDL 2015. Entre le boeuf et l'âne gris. Choral Public Domain Library.
<http://www3.cpdل.org/wiki/index.php/Entre_le_b%C5%93uf_et_l'%C3%A2ne_gris_%28Traditional%29>
Luettu 22.11.2015

Dandrieu Pierre 1714/1725. Noëls, O filii, chansons de Saint-Jacques, Stabat mater, et carillons. Petrucci -musiikkikirjasto.
<http://imslp.org/wiki/No%C3%ABls,_O_filii,_chansons_de_Saint-Jacques,_Stabat_mater,_et_carillons_%28Dandrieu,_Pierre%29>
Luettu 22.11.2015

Gouin Pierre 2008. Corrette, Michel: Nouveau Livre de noels pour l'Clavecin ou l'Orgue (1741). Petrucci -musiikkikirjasto.
<http://petrucci.mus.auth.gr/imglnks/usimg/c/cb/IMSLP379420-PMLP251052-Corrette_noels_orgue_1741.pdf>
Luettu: 23.11.2015

Guilmant Alexander 1900. Ecole Classique de l'Orgue. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <<http://javanese.imslp.info/files/imglnks/usimg/6/68/IMSLP177216-SIBLEY1802.4574.23ff-39087012433274pachelbel.pdf>>
 Luettu 22.11.2015

Ferber Augustin 1582. Piaë Cantiones ecclesiasticæ et scholasticæ veterum episcoporum. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://conquest.imslp.info/files/imglnks/usimg/8/84/IMSLP89383-PMLP183243-Piae_Cantiones.pdf>
 Luettu 22.11.2015

Hakkila-Helasvuo Tuija 2008. "Pompeijin aarteita tuhkasta". Ignaz Moschelesin historialliset konsertit Lontoossa 1837-1839. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Häkkinen Matias 2015. Auli Särkiö. Café Barock: Musiikki on yhdessäoloa. Suomen vanhan musiikin liitto.
 <<http://svamuli.fi/cafè-barock-musiikki-on-yhdessaoloa/>>
 Luettu 22.10.2015

Hämäläinen Kati 2002. Le bon goût. Ranskan klassisen urkumusiikin (1650-1800) esittämiskäytäntö. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Huwart Benoît 2010. Gevaert, Francois-Auguste: Le Sommeil de l'Enfant Jesus.
 <www3.cpd.org/wiki/images/a/a8/Gevaert_LeSommeilDeLEnfantJesus.pdf>
 Luettu: 22.11.2015

IMSLP 2013. Tekijänoikeudet lyhyesti. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://imslp.org/wiki/IMSLP:Tekij%C3%A4noikeudet_lyhyesti>
 22.11.2015

Jones Edward 1784. Musical and Poetical Relicks of the Welsh Bards. Petrucci Musiikki-kirjasto.
 <http://javanese.imslp.info/files/imglnks/usimg/7/72/IMSLP40016-PMLP87702-Jones_Welsh_Bards_1784.pdf>
 Luettu: 22.11.2015

Kansallisbiografia 2015. Finno, Jacobus Petri (noin 1540–1588). Biografiakeskus. Suomalaisen kirjallisuuden seura.
 <<http://www.kansallisbiografia.fi/paimenmuisto/?eid=649>>
 Luettu 22.11.2015

Kilpiö Markku 2015. Taustakuvaus virrestä 23. Evankelisluterilainen kirkko.
 <<https://evl.fi/virsikirja.nsf/63fe9e50813fe1d6c2256e570039fa80/1f3e6e274d482e90c225767a002c2eca?OpenDocument>>
 Luettu 22.11.2015

Luther Martin 1567. Ein Kinderlied auff die Weichnachten. Wikimedia Commons.
 <<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:VomHimmel00007012.jpg>>
 Luettu 22.11.2015

Ornes Rafael 1999. Deck the Hall. Choral Public Domain Library.
 <<http://www1.cpd.org/wiki/images/sheet/deckhall.pdf>>
 Luettu 22.11.2015

Pajamo Reijo 2015. Laulujen taustat. Kauneimmat Joululaulut.
 <http://www.kauneimmatjoululaulut.fi/kj_fi/sivut/joululaulut/laulujen_tauostat/>
 Luettu 22.11.2015

Pittman Josiah 1877. The Songs of Scotland. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <<http://petrucci.mus.auth.gr/imglnks/usimg/1/1a/IMSLP39284-SIBLEY1802.4186.e7b5-39087012504785pp1-88.pdf>>
 Luettu 22.11.2015

Praetorius Michael 1609. Es ist ein Ros entsprungen. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://petrucci.mus.auth.gr/imglnks/usimg/c/c8/IMSLP29879-PMLP67213-Praetorius-Es_ist_ein_Ros__1609_.pdf>
 Luettu 22.11.2015

Radio Nova 2014. Solistitähdet Raskasta joulua -kiertueesta: Vääräleukojen jokavuotinen kokoontuminen. Radio Nova.
 <<http://www.radionova.fi/ajankohtaista/uutiset/Solistitahdet-Raskasta-joulua--kiertueesta--Vaaraleukojen-jokavuotinen-kokoontuminen-32684.html>>
 22.11.2015

Riemenschneider Albert 1941. 371 Harmonized Chorales and 69 Chorale Melodies with figured bass by Johann Sebastian Bach. Lontoo: G. Schirmer, Inc.

Roques Léon n.1886. 40 Noëls anciens. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://imslp.org/wiki/40_No%C3%ABIs_anciens_%28Roques,_L%C3%A9on%29>
 Luettu: 22.11.2015

Sandy William 1833. Christmas Carols Ancient and Modern. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://conquest.imslp.info/files/imglnks/usimg/8/88/IMSLP395735-PMLP640383-sandys_christmas_carols_ancient___modern_music.pdf>
 Luettu 22.11.2015

Sarantola Markus 2014. Laitinen Johanna. Alttoviulisti Markus Sarantola vapauttaa vanhan musiikin perinteen kahleista. Kuulolla-blogi. Taideyliopisto.
 <<http://www.uniarts.fi/blogit/kuulolla/alttoviulisti-markus-sarantola-vapauttaa-vanhan-musiikin-perinteen-kahleista>>
 Luettu 22.11.2015

Sceaux Nicholas 2015a. Charpentier, Marc-Antoine: Marie Messe de Minuit (n.1694). Petrucci -musiikkikirjasto. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://conquest.imslp.info/files/imglnks/usimg/9/94/IMSLP318896-PMLP515693-H9_MesseMinuit.pdf>
 Luettu 22.11.2015

Sceaux Nicholas 2015b. Charpentier, Marc-Antoine: Noël sur les instruments (1693). Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://imslp.org/wiki/No%C3%ABl_sur_les_instruments,_H.534_%28Charpentier,_Marc-Antoine%29>
 Luettu 22.11.2015

Snow Jonathan 2012. Wexford Carol. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://petrucci.mus.auth.gr/imglnks/usimg/c/c1/IMSLP186164-PMLP323364-The_Wexford_Carol.pdf>
 Luettu 22.11.2015

Suomen Lähetysseura 2015. Raskaan Joulun uuden levyn julkistamiskeikka Lähetyskirkossa 4.11. Suomen Lähetysseura.
 <[Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2015. Konserttikalenteri. Suomen sinfoniaorkesterit.
 <<http://www.sinfoniaorkesterit.fi/fi/konserttikalenteri>>
 Luettu 22.11.2015](http://www.suomenlahetysseura.fi/ls_fi/sivut/uutiset/raskaan_joulun_uuden_levyn_julkistamiskeikka_lahetyskirkossa_4.11./>
  Luettu 22.11.2015</p>
</div>
<div data-bbox=)

Stenhouse 1853. Lyric, Poetry and Music of Scotland. Illustrations. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <http://imslp.nl/imglnks/usimg/6/64/IMSLP101138-PMLP201681-illustrationsof_lyric_poetry_scotland_acc_scots_mus_stenhouse_1853_pt1.pdf>
 Luettu 22.11.2015

Taruskin Richard. 2010. Music in the seventeenth and eighteen centuries. New York: Oxford University Press.

Thomson William 1733. Orpheus Caledonius: or, A collection of Scots songs. Internet Archieve.
 <<https://archive.org/details/orpheuscaledoniu01thom>>
 Luettu 22.11.2015

Tufvesson Johann 2015. de Lalande, Michel-Richard: Noëls en Trio avec un Carillon. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <<http://japanese.imslp.info/files/imglnks/usimg/2/29/IMSLP04730-Noels.pdf>>
 Luettu 22.11.2015

Urmann Robert 2009. Praetorius, Michael: Es ist ein Ros entsprungen. Choral Public Domain Library.
 <http://www0.cpd.l.org/wiki/images/a/ad/Praetorius-Es_ist_ein_Ros.pdf>
 Luettu 22.11.2015

Viitaniemi Sanna 2011. Lauletaan Joulu! Tarina musiikin tuotteistamisesta. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
 <<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38021/Lauletaan%20Joulu.pdf?sequence=1>>
 Luettu 22.11.2015

Woodward George Ratcliffe 1910. Piae cantiones. Lontoo. Petrucci -musiikkikirjasto.
 <<http://imslp.nl/imglnks/usimg/f/f4/IMSLP260656-SIBLEY1802.25581.933e-39087013435203score.pdf>>
 Luettu 22.11.2015

Julkaisemattomat lähteet

Kulttuuriyhdistys Café Barock ry:n säännöt 2013

Konserttiohjelmat

Café Barock 22.12.2012

CAFÉ BAROCK

**Kauneimmat barokkijoululaulut
22.12.2012 klo 16.00 Ravintola Allotria (Hämeentie 68)**

Café Barock House Band:
David Hackston, kontratenori
Sini Vahervuo, nokkahuilu ja traverso
Noora Puurula ja Anna Pohjola, barokkiviulu
Elina Mattila, barokkisello
Anu Rautakoski, cembalo

Ohjelmassa

Marc-Antoine Charpentier (1643-1704): Joseph est bien marié

Michael Praetorius (1571-1621): Es ist ein Ros Entsprungen - Tuo armon valkokyyhky

Martin Luther (1483-1546) Vom Himmel hoch - Enkeli taivaan
sov. Johann Pachelbel (1653-1706)
sov. Johann Hermann Schein (1586-1630)

Ranskalainen 1600-luvulta: Entre les boeufs et l'âne gris - Heinillä härkien kaukalon

Michel-Richard de Lalande (1657-1726): Cette journée chantons Noël

Walesilainen 1500-luvulta: Deck the Hall

Englantilainen 1600-luvulta: The First Nowell

Piae cantiones -kokoelmasta (1582): Gaudete

Marc-Antoine Charpentier: Ou sen vont ces guays bergers &
Un flambeau, Jeannette, Isabelle

Sleesialainen (1842): Maa on niin kaunis

Café Barock kiittää:

Helsingin kirjasto- ja kulttuurilautakunta
Jenny ja Antti Wihurin rahasto
ESEK
Pianotaxi Oy

Konsertti toteutetaan yhteistyössä Metropolia AMK:n kanssa

Café Barock 21.12.2013

CAFÉ BAROCK

Kauneimmat barokkijoululaulut

Tunnettuja ja vähemmän tunnettuja joululauluja renessanssin ja barokin ajalta
21.12.2013 klo 16.00 Ravintola Allotria (Hämeentie 68)

David Hackston, laulu, fiideli
Mikko Ikäheimo, teorbi, vihuela, barokkikitara

Ohjelmassa:

Francisco Guerrero (1528–1599): Que buen año!
Tomás Luís de Victoria (ca.1548–1611): Ne timeas, Maria
Ransk. (trad.) Joseph est bien marié
* Saks. (trad.) Vom Himmel hoch

Lodovico Viadana (ca.1560–1627): Quem vidistis pastores
Irlanti (trad.) Wexford Carol
* Michael Praetorius (1571–1621): Es ist ein Ros entsprungen

Francesco Turini (1595–1656): Hodie Christus natus est
Robert de Visée (ca.1655–1732): Pièces en la mineur
-Prelude
-Allemande La Royale
-Nöel, "Une jeune Pucelle"

Heinrich Schütz (1585–1672): Was hast du verwirket?
* Ahti Sonninen (1914–1984): Jouluhymni

* Skotlanti (trad.) Auld lang syne

Café Barock kiittää (ja toivottaa hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta 2014):

mesenaatti.me

Helsingin kirjasto- ja kulttuurilautakunta
Musiikin edistämissätiö

Erityiskiitos kaikille mahtaville taiteilijoille ja yleisöille koko vuodesta 2013!

Café Barock 20.12.2014

CAFÉ BAROCK

Kauneimmat barokkijoululaulut

20.12.2014 klo 16.00 Ravintola Allotria (Hämeentie 68)

David Hackston, kontratenori
Mikko Ikkäheimo, teorbi, barokkikitara
Kaisa Ruotsalainen, viulu
Sini Vahervuo, nokkahuilut, traverso

Ohjelma

Joanambrosio Dalza: Calata ala spagnola
Michael Prætorius: In dulci jubilo*

J.S. Bach: Aria. SchlieÙe, mein Herze
Resitatiivi. Ja, ja, mein Herz soll es bewahren.
Koraali. Ich will dich mit Fleiß bewahren*
Prætorius: Es ist ein Ros entsprungen*
Robert de Visée: Pièces en la mineur

Trad. Entre le bœufs et l'âne *

Uppsala: Dadme albricias hijos d'Eva
Uppsala: No la devemos dormir

Trad. Wexford Carol
Trad. Maa on niin kaunis*
Trad. Auld lang syne*

Café Barock kiittää:

Helsingin kulttuurikeskus
Musiikin edistämmissäätiö
Suomen kulttuurirahasto
Opetus- ja kulttuuriministeriö

cafebarock.com

Café Barock 21.12.2014

CAFÉ BAROCK

Kauneimmat barokkijoululaulut Jyväskylässä

21.12.2014 klo 19.00 Ravintola Poppari (Puistokatu 2 – 4)

David Hackston, kontratenori
Mikko Ikäheimo, teorbi, barokkikitara
Café Barock House Band

Ohjelmassa:

Martin Luther (1483-1546): *Vom Himmel hoch, da komm ich her – Enkeli taivaan lausui näin**
sov. Johann Herman Schein (1586-1630)
sov. Johan Sebastian Bach (1685-1750)

J.S. Bach: Jouluatoriosta (BWV248)
Aria *Schließe, mein Herze*
Resitatiivi *Ja, ja, mein Herz soll es bewahren*
Koraali *Ich will dich mit Fleiß bewahren*

Michael Praetorius (1571-1621): *Es ist ein Ros entsprungen – Tuo armon valkokyyhky**

Ranska (1500-l.). sov. Marc-Antoine Charpentier (1643-1704): Kokoelmasta *Noëls sur les instruments*
Ou sen vont ces guays bergers
Joseph est bien marié
Un flambeau, Jeannette, Isabelle

Ranska (1600-l.): *Entre le bœufs et l'âne gris – Heinillä härkien kaukalon**

Espanja (1500-l.): kokoelmasta *Cancionero de Uppsala* (1556):
Dadme albricias hijos d'Eva
No la devemos dormir

Wales (1500-l.): *Deck the Hall*
Irlanti (1100-l.): *Wexford Carol*
Skotlantti (1700-l.): *Auld lang syne**

(*yhteislaulu)

Café Barock kiittää:

Musiikin edistämissätiö, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Suomen kulttuurirahasto

Café Barock 28.11.2015

CAFÉ BAROCK

Kauneimmat barokkijoululaulut
28.11.2015 klo 19.00 Ravintola Kuparipaja (Kuparivasarantie 5)

Ensemble Nylandia:

Sini Vahervuo, nokkahuilu/traverso
Jan Söderblom, viulu
Lassi Kari, violone
Matias Häkkinen, cembalo/urut

Ohjelmassa:

Michel-Richard de Lalande (1657-1726):
otteita kokoelmasta *Noëls en Trio avec un Carillon*

Bartolomé de Selma y Salaverde (n.1605-n.1650)
Fantasia kokoelmasta *Canzonie, Fantasia et Correnti*

Johann Sebastian Bach (1685-1750):
otteita *partitasta sooloviululle BWV1006*
Andante BWV1034
Schlafe mein Kind Jouluatoriosta BWV248

Diego Ortiz (n.1525-1570):
Doulce Memoire kokoelmasta *Trattado des Glosas*

Francesco Geminiani (1687-1762):
Auld Bob Morrice ja *Sleepy Body* kokoelmasta *A Treatise of Good Taste in the Art of Musick*

Antonio Vivaldi (1678-1741):
Largo *viulukonsertosta l'Inverno RV297*

Koko Suomen kaikki Café Barock –tapahtumat löydät osoitteesta www.cafebarock.com

FISKARS
VILLAGE

Konserttiarvostelu

Ylä-Karjala 20.12.2014

Joulun sanoman äärellä

Skotlantilaislähtöinen kontratenori David Hackston valloitti yleisönsä Joulumusiikin päätöskonsertissa.

KONSERTTI

Nurmeksen Joulumusiikki, Kauneimmat barokkijoululaulut, Hannikaisen sali, 18.12., kontratenori David Hackston, laulu, Mikko Ikäheimo, barokkikitarra ja teorbi, Ensemble Nylandia.

Nurmeksessa harvoin kuulujen barokkisoitinten kepeys ja monivivahteisuus loivat mielenkiintoisen pohjan aivan erikoisen viehättävälle joulukonsertille. Ensemble Nylandian hyväntuulisten muusikoiden horjumaton ammattitaito sekä illan solistin **David Hackstonin** hauska juonto ja uskomattoman hieno ääni muodostivat ikimuistoisen konserttikokonaisuuden. Konsertista lähtikin koteihinsa harvinaisen iloisen näköistä väkeä.

Orkesterin johto lienee oivaltanut suomalaisten lopputtoman halun laulaa yhdessä. Niinpä kaikki saivat välillä osallistua ohjelmaan, ja miten hauskaa se olikaan. Taisipa olla ensimmäinen kerta, kun yleisö sai Hannikaisen salissa laulaa barokkiaajan soitinten säestyksellä, kontratenorin toimiessa esilaulajana.

Yhteislauluja oli juuri sopivan vähän, koska niin konsertissa jäi aikaa nauttia tunnelmallisesta musiikimatkasta eri maiden joulunviettoihin.

Laulut kuulostavat useim-

Cembaloa soittaa Matias Häkkinen, solistina on kontratenori David Hackston ja renessanssi-bassonokkahuilua soittaa Sini Vahervuo. KUVA: MATTI HÄKKINEN

miten parhailta alkuperäisillä kielillään esitettyinä. Oli hienoa kuunnella *Enkeli taivaan lausui näin* ja osia **Johann Sebastian Bachin** *Jouluoratoriota* saksan kielellä laulettuina.

Soitinten vivahteikkudesta ehti nauttia vuosisatoja vanhoissa sävelmissä, joiden äärellä maailma tuntui hetken ajan tavallista paremmalta paikalta. Konsertin miellyttävä, välillä jopa unenomainen tunnelma korostui barokkiaajan instrumenttien äänimaailmassa.

Juontaja kertoi kustakin kappaleesta oleellisimmat seikat, jotka kaikki liittyivät jouluun. Niin jokainen saati rauhassa uppoutua kuun-

telemaan toinen toistaan kauniimpia säveliä. Hackstonin ääni yhdistettynä vuoroin cembalon, luutun, kitaran, viulun, sellon, kontrabasson ja erilaisten huilujen helkkyvään sointiin lumosi kuulijat. Hackston osallistui musisointiin myös alttoviulistin roolissa.

Musiikkimatalla pistäydettiin Ranskan hovissa ja hiljennettiin *Heinillä härkien kaukalon* äärellä, sekä ranskaksi että suomeksi. Orkesterin taiteellinen johtaja, **Matias Häkkinen** esitti cembalolla eloisaa 1500-luvun ranskalaislaista musiikkia, jota hetkeä myöhemmin kuultiin orkesterisovitukseksi.

Espanjan musiikkiperin-

teestä kuultiin hieno *No la de vermos dormir*, jossa soittajat yhtyivät riemullen laulajan yksin aloittamaan melodiam.

Irlantia edustaneessa laulussa *Wexford Carol* saatiin ihastella myös solistin taitamaa irlantilaisa aksenttia. **Kaisa Ruotsalaisen** viulu ja **Mikko Ikäheimon** kitara tehostivat kappaleen irlantilais-tunnelmaa.

Uutta vuotta kohti edettiin walesilaisessa ja skotlantilaisessa, ainakin elokuvista tutuissa sävelmissä, *Deck the Hall ja Auld lang syne*. Barokkisoittimet taipuvat näköjään ammattilaisten käsissä myös varsin vauhdikkaaseen meenoon.

KRISTIIINA VUORELA